

Obywatelstwo Unii Europejskiej

Obywatelstwo Unii Europejskiej ustanowione zostało na mocy Traktatu z Maastricht, na podstawie artykułu 20-tego, który brzmi: „Ustanawia się obywatelstwo Unii. Obywatelem Unii jest każda osoba posiadająca obywatelstwo Państwa Członkowskiego. Obywatelstwo Unii ma charakter dodatkowy w stosunku do obywatelstwa krajowego, nie zastępując go jednak”. Oznacza to, że obywatelstwo Unii Europejskiej można nabyć jedynie poprzez nabycie obywatelstwa państwa członkowskiego Wspólnoty. Jednocześnie, utrata następuje tylko w przypadku utraty państwowego obywatelstwa.

W jakim celu ustanowiono obywatelstwo Unii Europejskiej?

Tematyka ustanowienia obywatelstwa europejskiego pojawiała się od początku istnienia Wspólnoty. Podstawowym powodem podjęcia rozważań na temat obywatelstwa była chęć legitymizacji Unii Europejskiej, uzyskanie dla niej faktycznego poparcia społecznego oraz poprawa wizerunku i zwiększenie zaufania wśród obywateli dla UE.

Niemniej ważnym powodem była zwiększona imigracja obywateli z państw trzecich i ich długotrwały pobyt na terenie UE, co doprowadziło do odejścia od tradycyjnego rozumienia obywatelstwa jako prerogatywy państwa narodowego oraz docenienia wkładu obywateli państw trzecich w rozwój UE i przyznanie im niektórych praw związanych z obywatelstwem unijnym.

Obywatelstwa europejskiego nie należy rozumieć w tradycyjny, związany z przynależnością do danego państwa, sposób. Jest to swego rodzaju „dodatek” do obywatelstwa narodowego, który daje nam szereg uprawnień wynikających z bycia członkiem UE. Głosi to również art. 17 TWE „obywatelstwo Unii uzupełnia, ale nie zastępuje obywatelstwa krajowego”.

Z posiadania obywatelstwa Unii Europejskiej wynikają pewne uprawnienia:¹

1. **swoboda przemieszczania się i osiedlania** uregulowana w art. 21 TFUE - istnieje brak ograniczeń w podróżowaniu po terytorium UE, osiedlaniu się w wybranym kraju

---

¹ Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 83, 30 marca 2010r.)

- członkowskim oraz możliwość przebywania na terytorium danego kraju przez nieokreślony czas; w tym także prawo do podejmowania pracy;
2. **czynne i bierne prawo wyborcze w wyborach samorządowych w państwie zamieszkania** uregulowane w art. 22 ust. 1 TFUE - każdy mieszkaniec wybranego państwa członkowskiego, nawet nie będąc jego obywatelem, ma prawo do udziału w wyborach samorządowych;
  3. **czynne i bierne prawo wyborcze w wyborach do PE** w państwie zamieszkania uregulowane w art. 22 ust. 2 TFUE – każdy mieszkaniec wybranego państwa członkowskiego, nawet nie będąc jego obywatelem, ma prawo do udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego;
  4. **prawo do opieki dyplomatycznej i konsularnej w państwie trzecim** uregulowane w art. 23 TFUE - w sytuacji, gdy w danym kraju nie ma przedstawicielstwa jednego z krajów członkowskich, każda ambasada lub konsulat innego państwa UE jest zobowiązana do udzielenia pomocy na takich samych zasadach, jakie przysługują obywatelowi tego kraju;
  5. **prawo inicjatywy obywatelskiej;**
  6. **prawo do informacji** - prawo do zwracania się na piśmie, w językach urzędowych, do unijnych instytucji, organów oraz prawo otrzymywania odpowiedzi w tym samym języku uregulowane w art. 24 TFUE; prawo dostępu do dokumentów instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii, niezależnie od ich formy uregulowane w art. 15 ust. 3 TFUE;
  7. **prawo petycji do PE** uregulowane w art. 24 TFUE - wszyscy obywatele Unii mają prawo kierowania petycji do Parlamentu Europejskiego w sprawach objętych zakresem działalności Wspólnoty, które dotyczą ich bezpośrednio;
  8. **prawo skargi do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich** uregulowane w art. 24 TFUE - Rzecznik Praw Obywatelskich, uprawniony jest do przyjmowania od każdego obywatela Unii skarg, które dotyczą przypadków niewłaściwego administrowania w działaniach instytucji lub organów wspólnotowych;
  9. **skarga do Komisji Europejskiej na naruszenie prawa wspólnotowego przez państwo członkowskie:** przedłożenie wniosku do KE w danych sprawach uregulowane w art. 24 TFUE i art. 11 TUE – wszyscy obywatele Unii mają prawo do kierowania do Komisji Europejskiej skarg w sprawach dotyczących nieprzestrzegania przez państwa członkowskie prawa unijnego.

Ad.1

Prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej w tym także prawo do podejmowania pracy

Prawo to dotyczy zarówno obywateli UE jak i osób powiązanych więzami formalnymi z obywatelem: współmałżonek; dzieci do 21 roku życia lub dłużej jeśli pozostają na jego utrzymaniu; rodzice współmałżonka jeśli pozostają na jego utrzymaniu; współmałżonek

dziecka jeśli pozostaje na utrzymaniu; partner z zarejestrowanego związku partnerskiego uznawanego zarówno w państwie pochodzenia jak i państwie przyjmującym, osoby nad którymi konieczna jest opieka ze względu na stan zdrowia.

a. Pobyt krótkookresowy - do 3 miesięcy: w wypadku terminu krótszego niż 3 miesiące wystarczy posiadanie dowodu tożsamości lub paszportu. Niektóre kraje UE wymagają zgłoszenia pobytu w odpowiednim terminie po przyjeździe i mogą nakładać kary w przypadku braku takiego zgłoszenia. Kary te jednak nie mogą być powodem wydalenia. Zanim wyjedzie się do innego kraju, najlepiej sprawdzić, jakie są terminy i warunki zgłaszania pobytu we właściwych organach administracji krajowej². Do zgłoszenia pobytu wystarczy dowód tożsamości lub paszport. Przy zgłoszeniu nie powinny być pobierane żadne opłaty. Jeśli przebywa się w hotelu, zwykle wystarczy wypełnienie specjalnego formularza – hotel zajmie się resztą.

b. Pobyt długookresowy (dłuższy niż 3 miesiące): osoby przebywające w danym kraju przez okres dłuższy niż 3 miesiące, muszą wykazać się samodzielnością ekonomiczną: posiadać status pracownika; przedsiębiorcy lub osoby prowadzącej działalność jako samozatrudniona; być studentami unijnymi lub osobami posiadające wystarczające środki na samodzielne utrzymanie.

c. Pobyt stały: dotyczy osób pracujących, samo zatrudnionych lub emerytów, przebywających w danym kraju od 5 lat. Prawo stałego pobytu traci się, gdy przebywa się poza krajem dłużej niż 2 lata.

W sytuacji, gdy mieszkając w innym kraju, straci się pracę, można zachować prawo do pobytu w takim kraju oraz do zasiłku dla bezrobotnych³.

Co więcej obywatele UE, mimo zamieszkania w innym państwie członkowskim, zachowują prawa do zabezpieczenia społecznego. Instytucje zabezpieczenia społecznego oceniają sytuację i ustalą kraj, którego ustawodawstwu zgodnie z przepisami UE podlega obywatel⁴.

Podejmowanie pracy i otwieranie działalności gospodarczej w Unii Europejskiej:

Swobodny przepływ pracowników oznacza, prawo do:

- poszukiwania pracy w innym państwie członkowskim;
- zatrudnienia w tym państwie bez konieczności uzyskania pozwolenia;
- pozostania w nim po zakończeniu stosunku pracy;
- takiego samego traktowania, jakie przysługuje obywatelom państwa przyjmującego w zakresie dostępu do zatrudnienia;
- warunków pracy oraz wszystkich innych przywilejów socjalnych i podatkowych .

² http://europa.eu/youreurope/citizens/residence/contact/index_pl.htm

³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=862&langId=pl>

⁴ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=851&langId=pl>

Poszukiwanie pracy w UE kompleksowo opisuje portal EURES www.eures.europa.eu

W UE dla jej obywateli obowiązuje także swoboda działalności gospodarczej. Może się ona odbywać w ramach samo zatrudnienia lub zakładania i prowadzenia przedsiębiorstw. Warunkiem prowadzenia działalności gospodarczej jest zastosowanie się do przepisów obowiązujących w danym kraju UE.

W UE istnieje system wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych oraz stażu pracy zdobytych w kraju pochodzenia pracownika. Jeśli zakres kwalifikacji uzyskanych w jednym państwie członkowskim UE różni się od zakresu w drugim kraju to państwo przyjmujące może postawić wymóg odbycia stażu adaptacyjnego lub zdania testu umiejętności.

Kolejną swobodą powiązaną ze swobodnym przemieszczaniem się po terytorium UE przysługującą obywatelom Unii jest swoboda przepływu usług - obejmuje ona prawo przedsiębiorstw do wykonywania usług w innym państwie członkowskim i do wysyłania (delegowania) w tym celu pracownika do wykonania koniecznych prac. Są to usługi:

- charakterze przemysłowym lub handlowym;
- rzemieślnicze;
- wykonywane przez wolne zawody.

Ad.2

Art. 22 ust. 1 TFUE przyznaje na tych samych warunkach, które ujęte zostały w art. 40 Karty Praw Podstawowych, każdemu obywatelowi Unii prawo do głosowania i kandydowania w wyborach do władz lokalnych w państwie członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa. Szczegółowe uregulowania dotyczące wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych zostały ustanowione dyrektywą Rady 94/80/WE.

Ad.3

Czynne i bierne prawo wyborcze w wyborach do PE

Obywatele europejscy mają prawo do głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w państwie członkowskim, w którym zamieszkują.

Dyrektywa 93/109/WE z dnia 6 grudnia 1993 r. ustanawiająca szczególne warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego, daje wszystkim obywatelom Unii możliwość decydowania, w którym państwie członkowskim – państwie pochodzenia czy zamieszkania – biorą udział w wyborach do Parlamentu (głosując lub kandydując w wyborach), w wypadku gdy państwo pochodzenia i państwo zamieszkania

nie są tożsame. Zasady udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego w państwie zamieszkania są takie same jak w wypadku obywateli tego państwa.⁵

Ad. 4

Każdy obywatel Unii korzysta na terytorium państwa trzeciego, gdzie Państwo Członkowskie, którego jest obywatelem, nie ma swojego przedstawicielstwa, z ochrony dyplomatycznej i konsularnej każdego z pozostałych Państw Członkowskich na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa.

Ochrona ta obejmuje pomoc:

- w przypadku zgonu,
- w razie poważnego wypadku i ciężkiej choroby,
- w razie aresztowania lub zatrzymania,
- gdy obywatel stał się ofiarą przemocy,
- gdy obywatel pozostał bez środków uniemożliwiających mu powrót do kraju,
- w innych okolicznościach, które przedstawicielstwa dyplomatyczne lub konsularne uznają za zasadne.

Ad.5

Inicjatywa obywatelska

Obywatele Unii Europejskiej mogą bezpośrednio uczestniczyć w kształtowaniu polityki UE poprzez zwrócenie się do Komisji Europejskiej o wystąpienie z wnioskiem legislacyjnym. Prawo inicjatywy obywatelskiej przewidziano w art. 11 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej. Przepisy proceduralne oraz warunki dotyczące inicjatywy obywatelskiej określono w rozporządzeniu przyjętym przez Parlament Europejski i Radę 16 lutego 2011 r. („rozporządzenie w sprawie inicjatywy obywatelskiej”)⁶.

W ramach europejskiej inicjatywy obywatelskiej milion obywateli z co najmniej jednej czwartej państw członkowskich UE może wezwać Komisję Europejską do przedstawienia projektów aktów prawnych w dziedzinach, w których Komisja jest do tego uprawniona, np.: środowisko, rolnictwo, transport czy zdrowie publiczne.

Więcej na temat inicjatywy w biuletynie ED - Poznań 04/2012 http://www.europe-direct.poznan.pl/joannafiles/Biuletyn%202012/04_Europejska_Incjatwa_Obywatelska.pdf oraz na stronie <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=pl>

Ad.6

Przejrzystość działań Unii oraz prawo do dostępu obywateli europejskich do dokumentów i informacji są jednymi z podstawowych zasad funkcjonowania Unii Europejskiej. Rada

⁵ *Teksty informacyjne o Unii Europejskiej*, Parlament Europejski, Wspólnoty Europejskie, 2009, s.107.

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:065:0001:0022:PL:PDF>

publikuje informacje dotyczące procesu podejmowania decyzji oraz wyniki głosowań. Niektóre debaty są retransmitowane przez stacje telewizyjne. Obrady Parlamentu Europejskiego są otwarte dla mediów i publiczności, publikowane są również sprawozdania z posiedzeń Parlamentu. Komisja Europejska publikuje sprawozdania ze swojej działalności, zamieszcza informacje o podjętych inicjatywach prawnych, konkursach grantowych itd.

Prawo do dostępu obywateli do dokumentów może być realizowane w dwojaki sposób:

- dokumenty i informacje pochodzące z instytucji europejskich są powszechnie udostępniane, m.in. zbiór prawa europejskiego znajduje się w internetowej bazie Eur-Lex;
- obywatel może zwrócić się indywidualnie z pisemną prośbą o udostępnienie interesujących go informacji i dokumentów.

Instytucja, do której się zwracamy, ma 1 miesiąc na rozpatrzenie tej prośby. O braku dokumentu w zasobach zainteresowany powinien być poinformowany. Jeżeli nie można przesłać kopii żadnych dokumentów, należy zaproponować obywatelowi udostępnienie ich na miejscu we właściwej instytucji. Dokumenty są udostępniane bezpłatnie, jeżeli jednak liczba ich stron przekracza 30, zainteresowany może być obciążony pewną częścią kosztów sporządzenia kopii.

Natomiast, dostęp do wewnętrznych i niepublikowanych dokumentów (np. dokumentów roboczych lub wyjaśnień) może być ograniczony. Można odmówić dostępu do dokumentów z uwagi na ochronę interesu publicznego (bezpieczeństwa publicznego, stosunków międzynarodowych, stabilizacji walutowej, postępowania przed sądem, prowadzonych śledztw i dochodzeń itd.) lub ze względu na ochronę prywatności (poufności i życia prywatnego, tajemnicy handlowej i przemysłowej itp.). Ochronie podlegają również obrady zamknięte (w tym ugrupowań politycznych w Parlamencie Europejskim). Celem tej ochrony jest niezakłócanie pracy instytucji⁷.

Ad.7

Prawo kierowania petycji do Parlamentu Europejskiego

Petycja może mieć formę skargi lub wniosku i może dotyczyć spraw leżących w interesie publicznym lub prywatnym. Petycja może zawierać komentarz dotyczący stosowania wspólnotowego prawa, lub też wezwanie Parlamentu Europejskiego do przyjęcia stanowiska w danej sprawie. Petycje te umożliwiają Parlamentowi Europejskiemu zwrócenie uwagi na wszelkie przypadki naruszenia praw obywateli Unii Europejskiej przez państwo członkowskie, władze lokalne lub instytucję.

Petycja może dotyczyć: praw obywateli Unii Europejskiej, określonych w traktatach; ochrony środowiska naturalnego, ochrony konsumentów; swobodnego przepływu osób, towarów

i usług oraz rynku wewnętrznego; zatrudnienia i polityki społecznej; wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych oraz innych problemów z wprowadzeniem w życie prawa UE. Istnieją dwa sposoby składania petycji: za pośrednictwem poczty lub drogą elektroniczną, poprzez wypełnienie formularza⁸. Co ważne, petycja musi być napisana w jednym z języków urzędowych Unii.

Jeżeli przedmiot petycji dotyczy zakresu działalności Unii Europejskiej, zostaje ona zwykle uznana za dopuszczalną przez Komisję Petycji, która podejmuje następnie decyzję o niezbędnych działaniach, zgodnie z Regulaminem. Komisja Petycji poinformuje Państwa jak najszybciej o podjętej decyzji, niezależnie od jej treści.

W zależności od okoliczności, Komisja Petycji może:

- zwrócić się do Komisji Europejskiej o przeprowadzenie wstępnego dochodzenia i przedstawienie informacji dotyczących zgodności z odnośnym prawem wspólnotowym lub skontaktować się z SOLVIT-em⁹;
- przekazać petycję innym komisjom Parlamentu Europejskiego dla informacji lub podjęcia dalszych działań (dana komisja może na przykład uwzględnić petycję w swych pracach legislacyjnych);
- w wyjątkowych przypadkach przygotować i przedstawić Parlamentowi pełne sprawozdanie, które zostanie poddane głosowaniu na posiedzeniu plenarnym, przeprowadzić wizytę wyjaśniającą w kraju lub regionie, którego dotyczy petycja, oraz przygotować sprawozdanie zawierające obserwacje i zalecenia;
- podjąć jakiegokolwiek inne działanie, które uzna za właściwe dla pomyślnego rozwiązania danej sprawy lub udzielenia składającemu petycję właściwej odpowiedzi.

Posiedzenia Komisji Petycji odbywają się zasadniczo co miesiąc, z wyjątkiem sierpnia – miesiąca wakacji parlamentarnych. Komisję wspiera w jej pracy stały sekretariat, który zajmuje się obsługą petycji, ma rolę doradczą i przygotowuje posiedzenia Komisji. W celu rozstrzygnięcia kwestii poruszonej przez składającego petycję, Komisja Petycji Parlamentu Europejskiego może nawiązać współpracę z krajowymi lub lokalnymi władzami państw członkowskich. W związku z tym szczegółowe informacje dotyczące petycji mogą być przekazywane takim organom, chyba że składający petycję wyraźnie wyrazi sprzeciw wobec takiego działania. Komisja Petycji nie może jednakże uchylić decyzji podjętych przez właściwe władze państw członkowskich. Ponieważ Parlament Europejski nie jest władzą sądowniczą, nie może on wydać wyroku w sprawie, ani odwołać decyzji wydanych przez sądy krajowe państw członkowskich. Petycje domagające się tego rodzaju działań są uznawane za niedopuszczalne.

---

⁷ <http://www.batory.org.pl/doc/obeuro.pdf> s.49

⁸ <https://www.secure.europarl.europa.eu/aboutparliament/pl/petition.html>

⁹ http://ec.europa.eu/solvit/site/index_pl.htm

W wypadku, gdy petycja nie dotyczy zakresu działalności Unii Europejskiej, zostaje ona odrzucona. Komisja Petycji nie podejmuje wtedy żadnych dalszych działań w tej sprawie. Przyjęte petycje zostają opublikowane w Dzienniku Urzędowym. Autorzy i numery petycji – lub główny autor petycji, jeżeli jest to petycja zbiorowa – oraz numer petycji są wpisywane do ogólnego rejestru w kolejności zgłoszenia i ogłaszane na posiedzeniach plenarnych Parlamentu Europejskiego. Ogłoszenia te są zamieszczane w protokołach posiedzeń, na których dane petycje zostały ogłoszone. Jeżeli składający petycje nie chcą ujawniania nazwisk, Parlament Europejski respektuje prywatność, jednak życzenie takie musi zostać jasno i wyraźnie wyrażone w petycji. Podobnie w sytuacji poufności – jeżeli jest życzenie poufnego rozpatrzenia petycji, również należy to jednoznacznie określić.

Ad.8

Prawo odwoływania się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich

Skargę należy złożyć w ciągu 2 lat od powzięcia informacji o faktach stanowiących podstawę skargi; po uprzednim nawiązaniu kontaktu z instytucją UE w celu rozwiązania danej kwestii; w formie pisemnej, w tym również za pomocą formularza skargi on-line¹⁰. Formularz można złożyć w formie elektronicznej lub wydrukować go i wysłać pocztą. Formularz można również otrzymać na życzenie w formie papierowej w biurze Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich. Skargę można złożyć w jednym z 23 języków urzędowych UE.

Rzecznik może stwierdzić niewłaściwe administrowanie w przypadku, gdy instytucja nie przestrzega praw podstawowych, przepisów lub zasad prawa czy też zasad dobrej administracji. Dotyczy to przykładowo nieprawidłowości administracyjnych, niesprawiedliwości, dyskryminacji, nadużycia władzy, braku odpowiedzi, nieudzielenia informacji i zbędnej zwłoki.

Ad.9

Każdy ma prawo złożyć do Komisji skargę przeciwko państwu członkowskiemu, dotyczącą środka prawnego czy praktyki stosowanych przez to państwo, które zdaniem osoby wnoszącej skargę są niezgodne z przepisem lub zasadą prawa wspólnotowego. Aby skarga została uznana za dopuszczalną, musi ona dotyczyć naruszenia prawa wspólnotowego przez państwo członkowskie. Zgodnie z wytycznymi Komisji, naruszenie prawa może nastąpić zarówno poprzez działanie, jak i jego zaniechanie, niezależnie od tego, czy miało ono miejsce na szczeblu centralnym, regionalnym czy lokalnym. Skarżący nie jest zobowiązany do wskazania swojego formalnego zainteresowania wszczynaniem procesu. Nie musi on także udowadniać, że naruszenie prawa dotyczy go bezpośrednio.

---

¹⁰ <https://secure.ombudsman.europa.eu/atyourservice/secured/complaintform/home.faces>

Jak wskazano w komunikacie w sprawie stosunków ze skarżącym, skarga musi być napisana w jednym z języków urzędowych UE, zawierać nazwisko skarżącego i jego kompletny adres oraz wskazywać państwo członkowskie stosujące środki lub praktyki niezgodne z prawem wspólnotowym.

Skarga nie podlega żadnej opłacie. Może ona zostać przesłana listownie, faxem, pocztą elektroniczną lub złożona w jednej z reprezentacji Komisji w państwach członkowskich, przy czym skorzystanie z formularza nie jest obowiązkowe¹¹.

Konsultacje społeczne w Komisji Europejskiej

Komisja Europejska oferuje dostęp do konsultacji, które umożliwiają każdemu obywatelowi aktywny udział w procesie kształtowania polityki europejskiej. Przez konsultacje można wyrazić swoją opinię na temat polityki UE. W konsultacjach można wziąć udział przez stronę internetową Komisji Europejskiej, na specjalnym portalu „Twój głos w Europie”¹², który oferuje dostęp do konsultacji, forów dyskusyjnych oraz innych narzędzi.

Karta Praw Podstawowych – karta Praw Obywatela Unii Europejskiej

Jest to zbiór fundamentalnych praw człowieka – obywatela UE. Moc wiążąca dokumentu została mu nadana przez Traktat Lizboński podpisany 13 grudnia 2007 roku, który wszedł w życie 1 grudnia 2009 r. Karta Praw Podstawowych składa się z preambuły oraz 54 artykułów rozdzielonych między 6 rozdziałów (tytułów) Karty:

1. prawa człowieka związane z godnością
2. prawa człowieka związane z wolnością
3. praw człowieka związane z równością
4. prawa człowieka związane z solidarnością
5. prawa obywatelskie
6. wymiar sprawiedliwości¹³

Institucje unijne i państwa członkowskie muszą przestrzegać praw zapisanych w karcie. Nad właściwym przestrzeganiem praw zawartych w karcie czuwa trybunał sprawiedliwości

Europejski Rok Obywateli 2013

W 2011 r. Komisja Europejska podjęła decyzję, w oparciu o apel Parlamentu Europejskiego 2010 r., aby rok 2013 ogłosić Europejskim Rokiem Obywateli. Przyczyniło się do tego m.in. przyjęcie Traktatu Lizbońskiego, które pociągało za sobą nowe prawa przysługujące

¹¹ http://libr.sejm.gov.pl/oide/images/files/publikacje/zeszyty_OIDE_09.pdf s.138

¹² http://ec.europa.eu/yourvoice/index_pl.htm

¹³ Więcej na temat Karty w Biuletynie ED – Poznań 05/2011 http://www.europe-direct.poznan.pl/joannafiles/Biuletyn2011/biuletyn_05_Traktat_Lizbonski.pdf

obywatelom. Łączy się to także z 20. rocznicą przyjęcia Traktatu z Maastricht, ustanawiającego obywatelstwo europejskie.

Celem Europejskiego Roku Obywateli jest zapewnienie obywatelom Unii Europejskiej łatwego dostępu do informacji na temat przysługujących im praw, a dzięki temu, ułatwienie im korzystania z praw do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium Unii Europejskiej. Jest on także ważny w kontekście podnoszenia świadomości Europejczyków zbliżających się wyborach do Parlamentu Europejskiego, które będą miały miejsce w 2014r.

Program ma 3 priorytety¹⁴:

1. zwiększenie świadomości obywateli o przysługującym im prawie do swobodnego pobytu na terytorium Unii Europejskiej,
2. podnoszenie świadomości obywateli w zakresie korzystania z unijnych praw i prowadzonej polityki i mobilizowanie ich do aktywnego uczestnictwa w kształtowaniu polityki Unii,
3. pobudzenie debaty na temat skutków i potencjału prawa do swobodnego przemieszczania się, w szczególności w odniesieniu do wzmocnienia spójności i wzajemnego zrozumienia.

W celu realizacji ww. założeń, przygotowanych zostanie szereg imprez, konferencji, seminariów w całej Unii Europejskiej, zarówno na szczeblu europejskim, krajowym jak i regionalnym i lokalnym, na których obywatele będą szeroko zapoznawani ze swoimi prawami, a także zostanie im przybliżona tematyka możliwości korzystania z tych praw. Komisja planuje również zadbać o zwiększenie popularności internetowych portali Europe Direct oraz Your Europe, uznając je za kluczowe elementy systemu informowania o prawach obywateli Unii.

Obywatelstwo Unii Europejskiej zapewnia nie tylko szereg praw i wolności, ale także poczucie wspólnoty między jej członkami, budowania więzi między nimi oraz szerzenie tolerancji i integracji w międzykulturowym środowisku.

Więcej informacji:

Obywatelstwo europejskie. Pytania i odpowiedzi, Fundacja im. Stefana Batorego, <http://www.batory.org.pl/doc/obeuro.pdf>

Obywatelstwo Unii Europejskiej, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2008, http://libr.sejm.gov.pl/oide/images/files/publikacje/zeszyty_OIDE_09.pdf

<http://www.ombudsman.europa.eu/atyourservice/interactiveguide.faces>

Swobodny przepływ pracowników, teksty PE, http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/market/market/article_7192_pl.htm

¹⁴ http://ec.europa.eu/polska/news/110811_europejski_rok_2013_pl.htm oraz IP/11/959

Wybory do Parlamentu Europejskiego, UKIE, [http://archiwum-ukie.polskawue.gov.pl/HLP/files.nsf/0/D051E5157B23D048C1256E9A0030F825/\\$file/be30.pdf](http://archiwum-ukie.polskawue.gov.pl/HLP/files.nsf/0/D051E5157B23D048C1256E9A0030F825/$file/be30.pdf)

Informacje na temat uprawnień do emerytury, zasiłku dla bezrobotnych, dodatków rodzinnych i innych świadczeń socjalnych w każdym kraju <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=858&langId=pl>

Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące stosowania dyrektywy 94/80/WE w sprawie prawa głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami

Sprawozdanie Komisji dotyczące wyborów przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego (akt z 1976 roku zmieniony decyzją 2002/772/WE, Euratom) oraz udziału obywateli Unii Europejskiej w wyborach do Parlamentu Europejskiego w państwie członkowskim będącym ich miejscem zamieszkania (dyrektywa 93/109/WE)

Biuletyn ED – Poznań 04/2011 http://www.europe-direct.poznan.pl/joannafiles/Biuletyn2011/biuletyn04_2011_Praca_w_Ue.pdf

Przygotował: Punkt Informacyjny Europe Direct – Poznań
Projekt współfinansowany ze środków Komisji Europejskiej

